

62013CJ0266

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)

19 päivänä maaliskuuta 2015 (*1)

”Ennakkoratkaisupyyntö — Sosiaaliturva — Asetus (ETY) N:o 1408/71 — Henkilöiden vapaasta liikkuvuudesta Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Sveitsin valaliiton välillä tehty sopimus — Jäsenvaltion kansalainen, joka asuu kyseisessä jäsenvaltiossa ja joka työskentelee palkattuna työntekijänä muun kolmannen valtion lipun alla purjehtivalla putkenlaskualuksella — Työntekijä, joka on ollut alun perin Alankomaihin sijoittautuneen yrityksen palveluksessa ja myöhemmin Sveitsiin sijoittautuneen yrityksen palveluksessa — Työskentely peräkkäin kolmannen valtion mannerjalustalla, kansainvälisillä vesillä ja tietyille jäsenvaltioille kuuluvilla mannerjalustavyöhykkeillä — Kyseisen asetuksen henkilöllinen soveltamisala — Sovellettavan lainsäädännön määrittäminen”

Asiassa C-266/13,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Hoge Raad der Nederlanden (Alankomaat) on esittänyt 12.4.2013 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 15.5.2013, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

L. Kik

vastaan

Staatssecretaris van Financiën,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja T. von Danwitz sekä tuomarit C. Vajda, A. Rosas, E. Juhász ja D. Šváby (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: P. Cruz Villalón,

kirjaaja: johtava hallintovirkamies M. Ferreira,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 3.7.2014 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

—

L. Kik, edustajanaan H. Menger,

—

Alankomaiden hallitus, asiamiehinnään B. Koopman, M. Bulterman, C. Schillemans ja M. Gijzen,

—

Euroopan komissio, asiamiehinnään M. van Beek ja J. Enegren,

kuultuaan julkisasiamiehen 16.10.2014 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,
on antanut seuraavan
tuomion

1

Ennakkoratkaisupyyntö koskee sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä 14.6.1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71, sellaisena kuin se on muutettuna ja ajan tasalle saatettuna 2.12.1996 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 118/97 (EYVL 1997, L 28, s. 1) ja sellaisena kuin se on muutettuna 8.2.1999 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 307/1999 (EYVL L 38, s. 1; jäljempänä asetus N:o 1408/71), tulkintaa.

2

Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat L. Kik ja Staatssecretaris van Financiën (valtiovarainasioista vastaava valtiosihteeri) ja joka koskee Kikin kuulumista Alankomaiden yleisen sosiaaliturvajärjestelmän piiriin 1.6.–24.8.2004.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Kansainvälinen oikeus

3

Alankomaiden kuningaskunta ratifioi 28.6.1996 ja Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta ratifioi 25.7.1997 Montego Bayssä (Jamaika) 10.12.1982 allekirjoitetun Yhdistyneiden Kansakuntien merioikeusyleissopimuksen, joka tuli voimaan 16.11.1994 ja joka hyväksyttiin Euroopan yhteisön puolesta 23.3.1998 tehdyllä neuvoston päätöksellä 98/392/EY (EYVL L 179, s. 1; jäljempänä merioikeusyleissopimus).

4

Kyseisen yleissopimuksen 60 artiklassa, jonka otsikko on ”Talousvyöhykkeellä sijaitsevat tekosaaret, laitteet ja rakennelmat”, määrätään seuraavaa:

”1. Rantavaltiolla on talousvyöhykkeellä yksinomainen oikeus rakentaa ja antaa lupa rakentaa ja käyttää:

a)

tekosaaria;

b)

56 artiklassa mainittuihin ja muihin taloudellisiin tarkoituksiin käytettäviä laitteita ja rakennelmia;

c)

laitteita ja rakennelmia, jotka saattavat haitata rantavaltion oikeuksien käyttämistä vyöhykkeellä;

sekä säännellä näiden rakentamista ja käyttöä.

2. Rantavaltiolla on tällaisiin tekosaariin, laitteisiin ja rakennelmiin nähden yksinomainen lainkäyttövalta, joka käsittää muun muassa tulli-, vero-, terveydenhoito-, turvallisuus- ja maahanmuuttolakeja ja ?määräyksiä koskevan lainkäyttövallan.

— —”

5

Merioikeusyleissopimuksen 77 artiklassa, jonka otsikko on ”Mannerjalustaan kohdistuvat rantavaltion oikeudet”, määrätään seuraavaa:

”1. Rantavaltiolla on mannerjalustaan kohdistuvat täysivaltaiset oikeudet sen tutkimiseksi ja sen luonnonvarojen hyödyntämiseksi.

2. 1 kappaleessa mainitut oikeudet ovat yksinomaiset sikäli, että vaikka rantavaltio ei tutki mannerjalustaa tai hyödynnä sen luonnonvaroja, kukaan ei saa ryhtyä näihin toimiin ilman rantavaltion nimenomaista suostumusta.

3. Mannerjalustaan kohdistuvat rantavaltion oikeudet eivät ole riippuvaisia tosiasiallisesta tai nimellisestä valtauksesta eivätkä myöskään nimenomaisesta asiaa koskevasta julistuksesta.

— —”

6

Kyseisen yleissopimuksen 79 artiklassa, jonka otsikko on ”Mannerjalustalla sijaitsevat merenalaiset kaapelit ja putkistot”, määrätään seuraavaa:

”1. Kaikilla valtioilla on oikeus laskea mannerjalustalle merenalaisia kaapeleita ja putkistoja tämän artiklan määräysten mukaisesti.

2. Rantavaltio ei saa haitata kaapeleiden tai putkistojen laskemista tai huoltoa, ottaen kuitenkin huomioon, että sillä on oikeus ryhtyä kohtuullisiksi katsottaviin toimiin mannerjalustan tutkimiseksi, mannerjalustan luonnonvarojen hyödyntämiseksi sekä putkistojen aiheuttaman pilaantumisen ehkäisemiseksi, vähentämiseksi ja valvomiseksi.

3. Mannerjalustalle laskettavien putkistojen kulkureitin määrittämiseen tarvitaan rantavaltion hyväksyminen.

4. Mikään tämän osan määräys ei vaikuta rantavaltion oikeuteen asettaa ehtoja sen alueelle tai aluemerelle johtaville kaapeleille tai putkistoille, eikä siihen lainkäyttövalttaan, joka rantavaltioilla on mannerjalustansa tutkimisen tai mannerjalustan luonnonvarojen hyödyntämisen tai valtion lainkäyttövalttaan kuuluvien tekosaarten, laitteiden ja rakennelmien toiminnan yhteydessä asennettavien tai käytettävien kaapelien tai putkistojen suhteen.

— —”

7

Merioikeusyleissopimuksen 80 artiklassa, jonka otsikko on ”Mannerjalustalla sijaitsevat tekosaaret, laitteet ja rakennelmat”, määrätään, että kyseisen yleissopimuksen 60 artiklaa sovelletaan vastaavasti mannerjalustalla sijaitseviin tekosaariin, laitteisiin ja rakennelmiin.

Unionin oikeus

8

Asetuksen N:o 1408/71 yhdessä johdanto-osan viittauskappaleessa viitataan muun muassa EY:n perustamissopimuksen 51 artiklaan (josta on tullut EY:n perustamissopimuksen 51 artikla, josta puolestaan on muutettuna tullut EY 42 artikla), jota vastaa nykyisin SEUT 48 artikla. Nämä artiklat koskevat pääasiallisesti jäsenvaltioiden sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista ja etuuksien maksamista näiden tällä tavoin yhteensovitettujen järjestelmien yhteydessä. Kyseisen johdanto-osan viittauskappaleen jälkeen kyseiseen asetukseen sisältyvät muun muassa seuraavat johdanto-osan perustelukappaleet:

”kansallisten sosiaaliturvalainsäädäntöjen yhteensovittamissäännöt ovat osa henkilöiden vapaan liikkuvuuden periaatetta, ja niillä on tämän vuoksi myötävaikutettava heidän elämäntasonsa ja työolojensa parantumiseen;

— —

niiden merkittävien erojen vuoksi, joita kansallisissa lainsäädännöissä on niiden henkilöllisen ulottuvuuden osalta, on suotavaa luoda periaate, jonka mukaan asetusta sovelletaan kaikkiin niihin jäsenvaltioiden kansalaisiin, jotka ovat vakuutettuja palkattujen työntekijöiden tai itsenäisten ammatinharjoittajien sosiaaliturvajärjestelmissä taikka palkkatyön tai ammatin harjoittamisen perusteella,

olisi kunnioitettava sosiaaliturva-alan kansallisten lainsäädäntöjen ominaispiirteitä ja laadittava ainoastaan yhteensovittamisjärjestelmä,

— —

yhteisön alueella liikkuvat työntekijät ja itsenäiset ammatinharjoittajat olisi saatettava yhden jäsenvaltion sosiaaliturvajärjestelmän alaisuuteen siten, että vältetään tapaukseen soveltuvien kansallisten lainsäädäntöjen päällekkäisyys ja tästä aiheutuvat ongelmat,

— —

jäsenvaltion alueella toimivien kaikkien työntekijöiden ja ammatinharjoittajien yhdenvertaisen kohtelun takaamiseksi parhaalla mahdollisella tavalla on aiheellista määrätä, että noudatetaan pääsääntöisesti sen jäsenvaltion lainsäädäntöä, jonka alueella kyseinen henkilö työskentelee tai harjoittaa ammattia,

tästä pääsäännöstä olisi poikettava erityisissä tilanteissa, joissa on perusteltua käyttää muuta sovellettavan lainsäädännön määräytymisperustetta,

— —”

9

Asetuksen N:o 1408/71 1 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Tässä asetuksessa:

a)

'palkatulla työntekijällä' ja 'itsenäisellä ammatinharjoittajalla' tarkoitetaan:

i)

henkilöä, joka on pakollisen tai valinnaisen jatkuvan vakuutuksen perusteella vakuutettu yhden tai useamman palkattujen työntekijöiden tai itsenäisten ammatinharjoittajien sosiaaliturvajärjestelmän taikka virkamiesten erityisjärjestelmän kattaman vakuutustapahtuman varalta,

— —"

10

Kyseisen asetuksen 2 artiklan, jonka otsikko on "Asetuksen soveltamisalaan kuuluvat henkilöt", 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Tätä asetusta sovelletaan palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja opiskelijoihin, jotka kuuluvat tai ovat kuuluneet yhden tai useamman jäsenvaltion lainsäädännön piiriin ja jotka ovat jäsenvaltion kansalaisia tai jotka ovat valtiottomia henkilöitä tai pakolaisia, jotka asuvat jäsenvaltion alueella, sekä heidän perheenjäseniinsä tai jälkeenjääneisiinsä."

11

Asetuksen N:o 1408/71 II osastoon sisältyvät kyseisen asetuksen 13–17 a artikla, jotka koskevat sovellettavan lainsäädännön määrittämistä. Sen jälkeen, kun kyseisen 13 artiklan 1 kohdassa on vahvistettu sääntö, jonka mukaan henkilöt, joihin kyseistä asetusta sovelletaan, ovat lähtökohtaisesti vain yhden jäsenvaltion lainsäädännön alaisia, kyseinen artikla jatkuu seuraavasti:

"2. Jollei 14–17 artiklasta muuta johdu:

a)

jäsenvaltion alueella työskentelevä henkilö on tämän valtion lainsäädännön alainen, vaikka hän asuu toisen jäsenvaltion alueella ja vaikka hänen työnantajanaan toimivan yrityksen tai yksityisen henkilön kotipaikka on toisen jäsenvaltion alueella;

— —

c)

jäsenvaltion lipun alla purjehtivalla aluksella työskentelevä henkilö on tämän valtion lainsäädännön alainen;

— —

f)

henkilö, johon jäsenvaltion lainsäädäntöä lakataan soveltamasta ilman, että toisen jäsenvaltion lainsäädäntö tulee sovellettavaksi häneen jonkin tämän kohdan edellä olevassa alakohdassa säädetyn säännön mukaisesti taikka jonkin artikloissa 14–17 säädetyn poikkeuksen tai erityissäännöksen perusteella, kuuluu sen jäsenvaltion lainsäädännön piiriin, jonka alueella hän

asuu, yksinomaan tämän lainsäädännön määräysten mukaisesti.”

12

Asetuksen N:o 1408/71 14 artiklaan, jonka otsikko on ”Palkatussa työssä olevia muita henkilöitä kuin merimiehiä koskevat erityissäännöt”, sisältyvät seuraavat säännökset:

”Edellä 13 artiklan 2 kohdan a alakohdassa olevaa sääntöä sovelletaan ottaen huomioon seuraavat poikkeukset ja olot:

— —

2)

Kahden tai useamman jäsenvaltion alueella tavallisesti työskentelevään henkilöön sovelletaan seuraavalla tavalla määrättyä lainsäädäntöä:

a)

Matkustavan tai lentävän henkilökunnan jäsen yrityksessä, joka toisen lukuun tai omaan lukuunsa harjoittaa kansainvälistä liikennettä kuljettaen matkustajia tai tavaraa rautateitse, maanteitse, lentoteitse tai sisävesitse ja jolla on kotipaikka jäsenvaltion alueella, on viimeksi mainitun valtion lainsäädännön alainen seuraavin rajoituksin:

i)

jos kysymyksessä olevalla yrityksellä on sivutoimipaikka tai pysyvä edustusto muun jäsenvaltion alueella kuin sen, missä sillä on kotipaikka, tällaisen sivutoimipaikan tai pysyvän edustuston palveluksessa oleva henkilö on sen jäsenvaltion lainsäädännön alainen, jonka alueella tällainen sivutoimipaikka tai pysyvä edustusto sijaitsee; tai

ii)

jos henkilö pääasiallisesti työskentelee sen jäsenvaltion alueella, jossa hän asuu, hän on tämän valtion lainsäädännön alainen, vaikka yrityksen, jonka palveluksessa hän on, kotipaikka ei ole tällä alueella eikä sillä ole siellä sivutoimipaikkaa eikä pysyvää edustustoa;

b)

Muu kuin a alakohdassa tarkoitettu henkilö on

i)

sen jäsenvaltion lainsäädännön alainen, jonka alueella hän asuu, jos hän harjoittaa toimintaansa osittain tällä alueella tai jos hän työskentelee useille yrityksille tai useille työnantajille, joiden kotipaikat ovat eri jäsenvaltioiden alueella; tai

ii)

sen jäsenvaltion lainsäädännön alainen, jonka alueella hänet työllistävän yrityksen tai henkilön kotipaikka sijaitsee, jos hän ei asu minkään sellaisen jäsenvaltion alueella, jossa hän harjoittaa toimintaansa.

— —”

Asetuksen N:o 1408/71 14 b artiklassa, jossa vahvistetaan merenkulkijoihin sovellettavat erityissäännöt, säädetään seuraavaa:

”Edellä 13 artiklan 2 kohdan c alakohdassa olevaa sääntöä sovelletaan ottaen huomioon seuraavat poikkeukset ja seikat:

— —

4)

Jäsenvaltion lippua käyttävällä aluksella työskentelevä henkilö, jonka työstä maksaa korvauksen yritys tai henkilö, jonka kotipaikka on toisen jäsenvaltion alueella, on viimeksi mainitun valtion lainsäädännön alainen, jos hän asuu tämän valtion alueella; korvauksen maksava yritys tai henkilö katsotaan työnantajaksi mainittua lainsäädäntöä sovellettaessa.”

14

Kyseisen asetuksen 15 artiklassa, jonka otsikko on ”Vapaaehtoista tai valinnaista jatkuvaa vakuutusta koskevat säännöt”, säädetään seuraavaa:

”1. Edellä 13–14 d artiklaa ei sovelleta vapaaehtoiseen vakuutukseen tai valinnaiseen jatkuvaan vakuutukseen, jollei jonkin 4 artiklassa tarkoitetun alan osalta jossakin jäsenvaltiossa ole ainoastaan vapaaehtoinen vakuutusjärjestelmä.

2. Jos kahden tai useamman jäsenvaltion lainsäädännön soveltamisesta seuraa vakuutuksen päällekkäisyys:

—

pakollisen vakuutusjärjestelmän ja yhden tai useamman vapaaehtoisen tai valinnaisen jatkuvan vakuutusjärjestelmän välillä se, jonka etua asia koskee, kuuluu yksinomaan pakolliseen vakuutusjärjestelmään, tai

— —”

15

Henkilöiden vapaasta liikkuvuudesta Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Sveitsin valaliiton välillä tehdyn sopimuksen, joka allekirjoitettiin Luxemburgissa 21.6.1999 ja joka hyväksyttiin Euroopan yhteisön puolesta seitsemän sopimuksen tekemisestä Sveitsin valaliiton kanssa 4.4.2002 tehdyllä neuvoston ja, tiede- ja teknologiayhteistyötä koskevan sopimuksen osalta, komission päätöksellä 2002/309/EY, Euratom (EYVL L 114, s. 1; jäljempänä EY:n ja Sveitsin välinen sopimus), 8 artiklassa määrätään seuraavaa:

”Sopimuspuolet sääntelevät liitteen II mukaisesti sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista erityisesti seuraavien tavoitteiden varmistamiseksi:

a)

yhdenvertainen kohtelu;

b)

sovellettavan lainsäädännön määrittäminen;

c)

kansallisten lainsäädäntöjen mukaisesti huomioon otettavien kausien laskeminen yhteen etuuksien saamiseksi ja säilyttämiseksi sekä niiden laskemiseksi;

d)

etuuksien maksaminen sopimuspuolten alueella asuville henkilöille;

e)

viranomaisten ja laitosten keskinäinen avunanto ja hallinnollinen yhteistyö.”

16

EY:n ja Sveitsin välisen sopimuksen liitteessä II, joka koskee sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista, olevassa 1 artiklassa määrätään seuraavaa:

”1. Sopimuspuolet sopivat, että ne soveltavat keskenään sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisen alalla yhteisön säädöksiä, joihin viitataan, sellaisina kuin ne ovat voimassa tämän sopimuksen allekirjoittamispäivänä ja tässä liitteessä olevassa A osassa mukautettuina, tai niitä vastaavia sääntöjä.

2. Käsitteellä 'jäsenvaltio(t)', joka esiintyy tässä liitteessä olevassa A osassa mainituissa säädöksissä, tarkoitetaan yhteisön säädösten piiriin kuuluvien valtioiden lisäksi myös Sveitsiä.”

17

Kyseisessä liitteessä olevassa A osassa viitataan muun muassa asetukseen N:o 1408/71.

18

Asetus N:o 1408/71 korvattiin sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta 29.4.2004 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EY) N:o 883/2004 (EUVL L 166, s. 1), joka tuli voimaan 1.5.2010, joka on päivä, josta lukien asetus N:o 1408/71 kumottiin. EY:n ja Sveitsin välisen sopimuksen liite II saatettiin ajan tasalle sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevan liitteen II korvaamisesta 31.3.2012 annetulla henkilöiden vapaasta liikkuvuudesta tehdyllä Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Sveitsin valaliiton sopimuksella perustetun sekakomitean päätöksellä N:o 1/2012 (EUVL L 103, s. 51), joka tuli voimaan 1.4.2012. Kyseisessä liitteessä viitataan nykyisin asetukseen N:o 883/2004. Kyseisen päätöksen voimaantulopäivää edeltäneisiin tosiseikkoihin sovelletaan kuitenkin edelleen asetusta N:o 1408/71 sekä asetuksen N:o 883/2004 90 artiklan 1 kohdan nojalla, jonka mukaan asetus N:o 1408/71 pysyy voimassa ja sen oikeusvaikutukset säilyvät muun muassa EY:n ja Sveitsin välisen sopimuksen osalta niin kauan kuin kyseistä sopimusta ei muuteta, että tämän sopimuksen liitteessä II, sellaisena kuin se on muutettuna, olevan A osan 3 kohdan nojalla, jossa viitataan yhä asetukseen N:o 1408/71, ”kun kyseessä oleva tapaus on tapahtunut aiemmin”.

Alankomaiden oikeus

Ennakkoratkaisupyyntöstä ilmenee, että yleistä sosiaaliturvajärjestelmää koskevan Alankomaiden lainsäädännön mukaan Alankomaissa asuvat palkatut työntekijät kuuluvat yleensä pakollisesti kyseisen järjestelmän eri alojen piiriin. Tästä poiketen tämä järjestelmän piiriin kuulumisen lakkaa vuoden 1999 sosiaalivakuutusten piiriin kuulumisen ulottuvuudesta ja rajoituksista tehdyn päätöksen (Besluit uitbreiding en beperking kring verzekerden volksverzekeringen 1999) 12 §:n 1 momentin nojalla siinä tapauksessa, että työntekijä työskentelee yhtäjaksoisesti vähintään kolmen kuukauden ajan Alankomaiden ulkopuolella, paitsi jos hän on ainoastaan kyseiseen jäsenvaltioon sijoittautuneen työnantajan palveluksessa. Alankomaiden hallituksen esittämien täsmennysten mukaan merenkulkijoiden vakuutusvelvollisuudesta tehdystä päätöksestä (Besluit verzekeringsplicht zeevarenden) määrätään samalla tavalla, että silloin, kun merenkulkija, joka asuu jäsenvaltiossa, työskentelee muun kuin Euroopan talousalueesta 2.5.1992 tehdyn sopimuksen (EYVL 1994, L 1, s. 3) osapuolena olevan kolmannen valtion lipun alla purjehtivalla aluksella Alankomaihin sijoittautuneen työnantajan palveluksessa, sovelletaan palkattujen työntekijöiden sosiaalivakuutuksia koskevaa Alankomaiden lainsäädäntöä.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

Vuonna 2004 Alankomaissa asuva Alankomaiden kansalainen Kik työskenteli Panaman lipun alla purjehtivalla putkenlaskualuksella. Hän oli 31.5.2004 saakka Alankomaihin sijoittautuneen yhtiön palveluksessa ja kuului kyseisen jäsenvaltion yleisen sosiaaliturvajärjestelmän piiriin. Hän oli 1.6.2004 lähtien Sveitsiin sijoittautuneen yhtiön palveluksessa samoissa tehtävissä. Hänen palkastaan kannettiin yhä Alankomaiden tuloveroa. Alankomaiden lainsäädännön mukaan kyseisen yleisen sosiaaliturvajärjestelmän piiriin kuulumisen lakkaa siinä tapauksessa, että työntekijä työskentelee Alankomaiden ulkopuolella työnantajan, joka ei ole sijoittautunut kyseiseen jäsenvaltioon, palveluksessa yhtäjaksoisesti vähintään kolmen kuukauden ajan.

Kysymys, joka on pääasiassa keskeinen, koskee sitä, onko Kik asetuksen N:o 1408/71 perusteella velvollinen maksamaan Alankomaiden sosiaaliturvajärjestelmän mukaisia vakuutusmaksuja 1.6.–24.8.2004. Kyseisenä ajanjaksona alus, jolla hän työskenteli, oli peräkkäin kolmannen valtion mannerjalustalla, kansainvälisillä vesillä ja tietyille jäsenvaltioille (Alankomaat ja Yhdistynyt kuningaskunta) kuuluvilla mannerjalustavyöhykkeillä.

Kik väittää, että asetuksesta N:o 1408/71 seuraa, että hän ei kuulunut Alankomaiden sosiaaliturvajärjestelmän piiriin kyseisenä ajanjaksona.

Hoge Raad der Nederlanden (Alankomaiden ylimmän oikeusasteen tuomioistuin), jonka käsiteltävänä on Kikin siitä muutoksenhakutuomioistuimen antamasta ratkaisusta tekemä kassaatiovalitus, jossa todettiin, että hän on velvollinen maksamaan Alankomaiden sosiaaliturvajärjestelmän mukaisia vakuutusmaksuja kyseiseltä ajanjaksolta, pohtii, voidaanko kyseistä asetusta soveltaa.

Kyseinen tuomioistuin pohtii ensinnäkin sitä, sovelletaanko kyseistä asetusta yksinomaan siirtotyöläisiin ja – jos asia on näin – voidaanko Kikiä pitää siirtotyöläisenä niiden paikkojen perusteella, joissa hän on peräkkäin työskennellyt riidanalaisena ajanjaksona, kun otetaan huomioon sen aluksen erityinen luonne, jolla hän työskenteli, ja kyseisen aluksen luokittelu merioikeusyleissopimuksen perusteella sekä tarvittaessa laskettujen putkien käyttötarkoitus.

25

Erityisesti ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii sitä, oliko Kikin katsottava työskennelleen niinä ajanjaksoina, joina kyseinen alus oli joko Alankomaille tai Yhdistyneelle kuningaskunnalle kuuluvalla mannerjalustavyöhykkeellä, kyseisten jäsenvaltioiden alueilla. Se katsoo, että tähän kysymykseen annettavan vastauksen perusteella on todettava, että asianomainen henkilö työskenteli joko koko riidanalaisen ajanjakson ajan tai suuren osan kyseisestä ajanjaksosta Euroopan unionin alueen ulkopuolella, eikä häntä voida pitää siirtotyöläisenä, joka kuuluu tässä ominaisuudessaan asetuksen N:o 1408/71 henkilölliseen soveltamisalaan.

26

Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin viittaa kuitenkin tuomioon Aldewereld (C-60/93, EU:C:1994:271) ja katsoo, että vaikka työskentely tapahtuu unionin alueen ulkopuolella, riittävän läheinen liityntä kyseiseen alueeseen johtaa siihen, että kyseisen asetuksen II osaston säännöksiä sovelletaan työntekijään, joka on jäsenvaltion kansalainen.

27

Se pohtii tässä yhteydessä sitä, voidaanko merkitykselliset liittymäkohdat hyväksyä sekä Sveitsin valaliiton – joka on valtio, joka on rinnastettava jäsenvaltioon kyseistä asetusta sovellettaessa – (työnantajan sijoittautumispaikka) osalta että unionin alueen (tuloveron kantaminen Alankomaissa ja mahdollisesti työskentely Alankomaiden kuningaskunnan ja Yhdistyneen kuningaskunnan alueella, jos työskentely pääasiassa kyseessä olevalla putkenlaskualuksella silloin, kun se toimi kyseisille jäsenvaltioille kuuluvilla mannerjalustavyöhykkeillä, on rinnastettavissa työskentelyyn näiden jäsenvaltioiden alueella) osalta. Viimeksi mainitun seikan osalta on – jos se on merkityksellinen – kuitenkin selvitetävä, onko se otettava huomioon ainoastaan niiden ajanjaksojen osalta, joina alus toimi kyseisille jäsenvaltioille kuuluvilla mannerjalustavyöhykkeillä, vai koko riidanalaisen ajanjakson osalta, mikä voi mahdollisesti riippua siitä, oliko tämä suunniteltu alusta alkaen vai ei.

28

Jos oletetaan, että Kik kuuluu asetuksen N:o 1408/71 henkilölliseen soveltamisalaan ja että kyseisen asetuksen II osastoon sisältyviä sääntöjä on näin ollen sovellettava sovellettavan sosiaaliturvalainsäädännön määrittämiseksi, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii, mikä sääntö on merkityksellinen.

29

Se katsoo, että työpaikan sijainti on merkittävä seikka ja että tässä yhteydessä on näin ollen myös tarpeen selvittää, onko työskentely jäsenvaltiolle kuuluvalla mannerjalustavyöhykkeellä toimivalla putkenlaskualuksella rinnastettava kyseisen jäsenvaltion alueella tehtävään työhön.

30

Jos tähän kysymykseen vastataan kieltävästi, mikään kyseiseen II osastoon sisältyvä sääntö ei ole

sovellettavissa sellaisenaan. Koska ei voida hyväksyä sitä, että työntekijä, johon asetusta N:o 1408/71 sovelletaan, ei kuulu minkään sosiaaliturvajärjestelmän piiriin, on näin ollen tunnistettava merkityksellisin liittymäkohta. Tässä yhteydessä ei ole otettava huomioon työntekijän asuinpaikkaa, koska mikään ei viittaa siihen, että kyseisen asuinpaikan ja työsuhteen välillä olisi jonkinlainen yhteys. Sama koskee myös paikkaa, jossa ansiotuloista kannetaan veroa, koska asetuksessa N:o 1408/71 ei oteta tätä seikkaa lainkaan huomioon. Muiden seikkojen eliminoinnin seurauksena työnantajan sijoittautumispaikalla on erityisen suuri merkitys, ja tässä yhteydessä viitataan tuomioon Aldewereld (EU:C:1994:271).

31

Siinä tapauksessa, että työskentely jäsenvaltiolle kuuluvalla mannerjalustavyöhykkeellä toimivalla putkenlaskualuksella on rinnastettava kyseisen jäsenvaltion alueella tehtävään työhön, Hoge Raad der Nederlanden katsoo, että on olemassa kaksi mahdollista ratkaisua.

32

Ensimmäinen ratkaisu perustuu asetuksen N:o 1408/71 13 artiklan 2 kohdan a alakohdassa vahvistettuun pääsääntöön, jonka mukaan sovelletaan sen paikan lainsäädäntöä, jossa henkilö työskentelee, ja näin ollen Alankomaiden ja Yhdistyneen kuningaskunnan lainsäädäntöjen soveltamiseen niiden ajanjaksojen osalta, joina on katsottava, että työtä on tehty kunkin kyseessä olevan jäsenvaltion alueella, ja Sveitsin lainsäädännön soveltamiseen muiden ajanjaksojen osalta samoista kuin tämän tuomion 30 kohdassa esitetyistä syistä.

33

Toisen ajateltavissa olevan ratkaisun mukaan on katsottava, että työtä on tehty tavallisesti useiden jäsenvaltioiden alueella kyseisen asetuksen 14 artiklan 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla, ja näin ollen sovellettava kyseisen 2 kohdan b alakohdan i alakohtaan sisältyvässä ensimmäisessä tapauksessa mainittua sääntöä, mikä johtaa asuinjäsenvaltion lainsäädännön soveltamiseen, koska toimintaa on harjoitettu siinä osittain.

34

Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että se, että asetuksen N:o 1408/71 14 artiklaan sisältyvät sen otsikon mukaan muita palkattuja työntekijöitä kuin merimiehiä koskevat erityissäännöt, ei ole välttämättä ratkaisevaa, koska kyseisen asetuksen 14 b artiklaan, johon sisältyvät merenkulkijoihin sovellettavat erityissäännöt, ei sisälly mitään säännöstä, jota voitaisiin soveltaa käsiteltävässä asiassa.

35

Se pohtii sitä vastoin eroa, joka on tehtävä tämän tapauksen ja sen tapauksen välillä, jossa työtä tehdään aluksi yhdessä jäsenvaltiossa ja tämän jälkeen toisessa jäsenvaltiossa, missä on kyse asetuksen N:o 1408/71 13 artiklan 2 kohdan a alakohdassa säännellystä tilanteesta, koska suoraan sanoen sama henkilö ei voi koskaan tehdä kahta työtä samanaikaisesti kahdessa eri paikassa. Näin ollen kyseisen asetuksen kyseisen 14 artiklan 2 kohdassa käytetty ilmaisu "[työskentelee tavallisesti] kahden tai useamman jäsenvaltion alueella" koskee myös työtä, jota tehdään peräkkäin useiden jäsenvaltioiden alueella. Tämän ilmaisun liian suppea tulkinta on sen mielestä työntekijöiden vapaan liikkuvuuden vastainen, koska se merkitsee sitä, että työntekijöihin, joihin ei sovelleta kyseisen 14 artiklan 2 kohdassa mainittua erityistä sääntöä, sovelletaan kyseisen asetuksen 13 artiklan 2 kohdan a alakohtaa ja että heihin sovellettava lainsäädäntö muuttuu tästä syystä usein.

36

Tässä tilanteessa Hoge Raad der Nederlanden on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1)

a)

Onko [asetuksen N:o 1408/71] henkilöllistä soveltamisalaa koskevia sääntöjä sekä sääntöjä, joiden perusteella kyseisen asetuksen II osaston lainvalintasääntöjen alueellinen soveltamisala määräytyy, tulkittava siten, että näitä lainvalintasääntöjä sovelletaan nyt tarkasteltavan kaltaisessa tapauksessa, jossa kyseessä on a) Alankomaissa asuva työntekijä, joka b) on Alankomaiden kansalainen, c) oli joka tapauksessa aikaisemmin Alankomaiden pakollisten vakuutusten piirissä, d) työskentelee merenkulkijana Sveitsiin sijoittautuneen työnantajan palveluksessa, e) työskentelee Panaman lipun alla purjehtivalla putkenlaskualuksella ja f) tekee tätä työtä ensin unionin alueen ulkopuolella (noin kolme viikkoa Yhdysvaltojen mannerjalustalla ja noin kaksi viikkoa kansainvälisillä vesillä) ja sen jälkeen Alankomaiden mannerjalustalla (yhden kuukauden jakso ja noin yhden viikon jakso) ja Yhdistyneen kuningaskunnan mannerjalustalla (runsaan viikon jakso), kun g) hänen tästä työstä saamistaan ansioista kannetaan Alankomaiden tuloveroa?

b)

Jos edelliseen kysymykseen vastataan myöntävästi, sovelletaanko [asetusta N:o 1408/71] silloin vain niihin päiviin, joina asianomainen työskentelee unionin jäsenvaltion mannerjalustalla, vai myös niitä edeltävään ajanjaksoon, jona hän työskenteli muualla, unionin alueen ulkopuolella?

2)

Jos [asetusta N:o 1408/71] sovelletaan [tällaiseen] työntekijään, mitä lainsäädäntöä tai lainsäädäntöjä häneen on asetuksen perusteella sovellettava?"

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen kysymys

37

Ensimmäisellä kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee, onko asetusta N:o 1408/71 tulkittava siten, että palkattu työntekijä, joka on Kikin tavoin sen jäsenvaltion kansalainen, jossa hän asuu ja jossa hänen tuloistaan kannetaan veroa, ja joka työskentelee

kolmannen valtion lipun alla eri puolilla maailmaa, kuten muun muassa tietyille jäsenvaltioille kuuluvilla mannerjalustavyöhykkeillä, purjehtivalla putkenlaskualuksella ja joka oli aikaisemmin hänen asuinjäsenvaltioonsa sijoittautuneen yrityksen palveluksessa, vaihtoi työnantajaa ja on nykyisin Sveitsiin sijoittautuneen yrityksen palveluksessa mutta asuu yhä samassa jäsenvaltiossa ja purjehtii yhä samalla aluksella, kuuluu kyseisen asetuksen henkilölliseen soveltamisalaan.

38

Tässä yhteydessä on katsottava ensinnäkin, että asetuksen N:o 1408/71 2 artiklan 1 kohdan mukaan kyseistä asetusta sovelletaan muun muassa palkattuihin työntekijöihin, jotka kuuluvat tai ovat kuuluneet yhden tai useamman jäsenvaltion lainsäädännön piiriin ja jotka ovat jäsenvaltion kansalaisia.

39

Ennakkoratkaisupyyntöstä ilmenee, että Kikin tilanne oli tällainen pääasiassa kyseessä olevana ajanjaksona. Kik on nimittäin Alankomaiden kansalainen, ja hän kuului kyseisenä ajanjaksona Alankomaiden yleisen sosiaaliturvajärjestelmän piiriin sen vuoksi, että hän asuu kyseisessä jäsenvaltiossa. Vaikka pääasia koskee sitä, kuuluiko Kik kyseisenä ajanjaksona Alankomaiden lainsäädännön tai Sveitsin lainsäädännön piiriin, on kuitenkin myös riidatonta, että hän kuului jommankumman lainsäädännön piiriin.

40

Toiseksi on todettava, että työskentelyä putkenlaskualuksella ei voida rinnastaa jäsenvaltion alueella tehtävään työhön silloin, kun kyseinen alus on kyseiselle jäsenvaltiolle kuuluvalla mannerjalustavyöhykkeellä.

41

Lainkäyttövalta, joka merioikeusyleissopimuksen 79 artiklan 4 kappaleessa annetaan rantavaltiolle, koskee nimittäin ainoastaan kyseisen valtion mannerjalustan tutkimisen tai mannerjalustan luonnonvarojen hyödyntämisen yhteydessä asennettavia tai käytettäviä kaapeleita ja putkistoja, eikä se näin ollen ulotu alukseen, joka laskee näitä kaapeleita tai putkistoja. Tällaista alusta ei voida myöskään rinnastaa kyseisen yleissopimuksen 80 artiklassa tarkoitettuun mannerjalustalla sijaitsevaan ”tekosaareen”, ”laitteeseen” tai ”rakennelmaan”. Joka tapauksessa ennakkoratkaisupyyntöstä ei ilmene, että putkien, jotka alus, jolla Kik työskenteli, laski niinä ajanjaksoina, joina se oli tietyille jäsenvaltioille kuuluvilla mannerjalustavyöhykkeillä, tarkoituksena oli mannerjalustan tutkiminen tai mannerjalustan luonnonvarojen hyödyntäminen.

42

Kikin tilanteen kaltaisessa tilanteessa toteamus, jonka mukaan työskentelyä putkenlaskualuksella ei voida rinnastaa jäsenvaltion alueella tehtävään työhön edes silloin, kun kyseinen alus on kyseiselle jäsenvaltiolle kuuluvalla mannerjalustavyöhykkeellä, ei ole kuitenkaan sellaisenaan omiaan kyseenalaistamaan asetuksen N:o 1408/71 sovellettavuutta. Yksinomaan se seikka, että työntekijä tekee työtä unionin alueen ulkopuolella, ei ole nimittäin riittävä, jotta työntekijöiden vapaata liikkuvuutta koskevia unionin oikeuden sääntöjä voitaisiin jättää soveltamatta, jos työsuhte säilyttää riittävän läheisen liitynnän kyseiseen alueeseen (tuomio Aldewereld, EU:C:1994:271, 14 kohta).

43

Tässä yhteydessä unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee, että kyseisen työsuhteen

riittävän läheinen liityntä unionin alueeseen perustuu muun muassa siihen, että jäsenvaltiossa asuva unionin kansalainen on otettu palvelukseen toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneeseen yritykseen, jonka lukuun hän työskentelee (ks. vastaavasti tuomio Petersen, C-544/11, EU:C:2013:124, 42 kohta).

44

Kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 40 kohdassa, Kikin pääasiassa kyseessä olevana ajanjaksona tekemällä työllä on tiettyjä liittymäkohtia Alankomaiden kuningaskunnan alueeseen ja Sveitsin valaliiton, joka on asetusta N:o 1408/71 sovellettaessa jäsenvaltioon rinnastettava valtio, alueeseen. Tässä yhteydessä on riittävää todeta, että Kik asui Alankomaissa ja että hänen työnantajansa sijoittautumispaikka oli Sveitsissä.

45

Edellä esitetyn perusteella ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että asetusta N:o 1408/71 on tulkittava siten, että palkattu työntekijä, joka on Kikin tavoin sen jäsenvaltion kansalainen, jossa hän asuu ja jossa hänen tuloistaan kannetaan veroa, ja joka työskentelee kolmannen valtion lipun alla eri puolilla maailmaa, kuten muun muassa tietyille jäsenvaltioille kuuluvilla mannerjalustavyöhykkeillä, purjehtivalla putkenlaskualuksella ja joka oli aikaisemmin hänen asuinjäsenvaltioonsa sijoittautuneen yrityksen palveluksessa, vaihtoi työnantajaa ja on nykyisin Sveitsiin sijoittautuneen yrityksen palveluksessa mutta asuu yhä samassa jäsenvaltiossa ja purjehtii yhä samalla aluksella, kuuluu kyseisen asetuksen henkilölliseen soveltamisalaan.

Toinen kysymys

46

Toisella kysymyksellään, joka on esitetty siltä varalta, että asetusta N:o 1408/71 sovelletaan Kikin kaltaiseen työntekijään, ja johon on näin ollen vastattava, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuimien tiedustele, mikä on se lainsäädäntö, jota tällaiseen työntekijään on kyseisen asetuksen II osastoon sisältyvien säännösten, jotka koskevat sovellettavan kansallisen lainsäädännön määrittämistä, perusteella sovellettava.

47

Tässä yhteydessä on muistutettava, että silloin, kun henkilö kuuluu asetuksen N:o 1408/71 henkilölliseen soveltamisalaan, sellaisena kuin se on määritetty kyseisen asetuksen 2 artiklassa, kyseisen asetuksen 13 artiklan 1 kohdassa vahvistettua yhden lainsäädännön alaisuutta koskevaa sääntöä sovelletaan lähtökohtaisesti ja sovellettava kansallinen lainsäädäntö määritetään tämän asetuksen II osaston säännösten mukaisesti (tuomio Aldewereld, EU:C:1994:271, 10 kohta).

48

Kyseisen tuomion 11 kohdassa on todettu, että mikään kyseisen II osaston säännöksistä ei koske suoraan sellaisen työntekijän tilannetta, jonka unioniin sijoittautunut yritys on ottanut palvelukseen mutta joka ei työskentele lainkaan unionin alueella, koska hän työskentelee yksinomaan kolmannen valtion alueella.

49

Kyseiseen tapaukseen on rinnastettava tapaus, jossa unioniin sijoittautunut yritys on ottanut työntekijän palvelukseen kolmannen valtion lipun alla purjehtivalle alukselle.

50

Asia on näin riippumatta asetuksen N:o 1408/71 13 artiklan 2 kohdan f alakohdasta, jonka mukaan henkilö, johon jäsenvaltion lainsäädäntöä lakataan soveltamasta ilman, että toisen jäsenvaltion lainsäädäntö tulee sovellettavaksi häneen jonkin muun kyseisen asetuksen II osaston säännöksen nojalla, kuuluu sen jäsenvaltion lainsäädännön piiriin, jonka alueella hän asuu, ja joka on annettu kyseisessä tuomiossa merkityksellisen ajanjakson jälkeen.

51

Tässä yhteydessä on muistutettava, että kyseisen säännöksen soveltamisedellytyksenä on, että jäsenvaltion lainsäädäntöä lakataan soveltamasta, eikä tässä säännöksessä itsessään määritellä niitä edellytyksiä, joiden täytyessä jäsenvaltion lainsäädäntöä lakataan soveltamasta (ks. tuomio komissio v. Belgia, C-347/98, EU:C:2001:236, 31 kohta). Kuten muun muassa tuomion van Pommeren-Bourgon dien (C-227/03, EU:C:2005:431) 33 kohdassa on todettu, jäsenvaltioiden on itse lainsäädännössään määritettävä nämä edellytykset.

52

Kuten asetuksen N:o 1408/71 täytäntöönpanomenettelystä 21.3.1972 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 574/72 (EYVL L 74, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna ja ajan tasalle saatettuna asetuksella N:o 118/97, 10 b artiklassa on täsmennetty, päivämäärä ja edellytykset sille, että jäsenvaltion lainsäädäntöä lakataan soveltamasta asetuksen N:o 1408/71 13 artiklan 2 kohdan f alakohdassa tarkoitettuun henkilöön, määräytyvät nimittäin tämän lainsäädännön mukaisesti.

53

Alankomaiden lainsäädännön mukaan kyseisen jäsenvaltion sosiaaliturvalainsäädäntöä sovellettiin edelleen Kikiin koko riidanalaisen ajanjakson ajan. Koska edellytys, joka koskee sitä, että jäsenvaltion lainsäädäntöä lakataan soveltamasta, ei täyty, asetuksen N:o 1408/71 13 artiklan 2 kohdan f alakohta ei ole sovellettavissa pääasiassa kyseessä olevan kaltaiseen tilanteeseen.

54

Näin ollen on katsottava, että kunhan työsuhteella on riittävän läheinen liityntä unionin alueeseen, tällaisessa tilanteessa sovellettava lainsäädäntö määritetään muiden asetuksen N:o 1408/71 II osaston säännösten kuin kyseisen asetuksen 13 artiklan 2 kohdan f alakohdan perusteella.

55

Kuten tämän tuomion 44 kohdassa on todettu, Kikin tilanteen kaltaisessa tilanteessa on olemassa riittävän läheinen liityntä unionin alueeseen.

56

Määritettäessä, mitä lainsäädäntöä tällaisessa tilanteessa on sovellettava asetuksen N:o 1408/71 nojalla, on katsottava, että kyseisen asetuksen 13 artiklan 2 kohdan c alakohtaan sisältyvää pääsääntöä, jonka mukaan merenkulkijoiden osalta sovelletaan sen jäsenvaltion lainsäädäntöä, jonka lipun alla alus purjehtii, ei voida soveltaa analogisesti, koska käsiteltävässä asiassa on kyse henkilöstä, joka työskentelee kolmannen valtion lipun alla purjehtivalla aluksella.

57

Tällaisessa tapauksessa oikeuskäytännössä on katsottu, että sovellettava lainsäädäntö on kyseisen asetuksen II osaston säännöksiin perustuva lainsäädäntö, jota määritettäessä otetaan huomioon liittymäkohdat, joita kyseisellä tilanteella on jäsenvaltioiden lainsäädäntöön (ks. tuomio Aldewereld, EU:C:1994:271, 20 kohta).

58

Käsiteltävässä asiassa ainoat liittymäkohdat jäsenvaltion tai siihen rinnastettavan valtion lainsäädäntöön ovat – samoin kuin tuomiossa Aldewereld (EU:C:1994:271, 21 kohta) kyseessä olleessa tilanteessa – työntekijän asuinpaikka ja työnantajan sijoittautumispaikka. Kuten kyseisen tuomion 22 kohdassa on todettu, työntekijän asuinjäsenvaltion lainsäädännön soveltaminen on asetuksen N:o 1408/71 järjestelmässä lisäsääntö, jota sovelletaan ainoastaan siinä tapauksessa, että kyseisellä lainsäädännöllä on liityntä työsuhteeseen. Näin ollen silloin, kun työntekijä ei asu jonkin sellaisen jäsenvaltion alueella, jossa hän työskentelee, sovelletaan yleensä työnantajan kotipaikan lainsäädäntöä.

59

Pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa tätä toteamusta vahvistaa asetuksen N:o 1408/71 14 artiklan 2 kohdan a alakohdan ensimmäinen virke; tämä säännös ilmentää kyseisen asetuksen järjestelmää siltä osin kuin kyse on henkilöistä, jotka tekevät työtä, joka on luonteeltaan pääasiallisesti matkatyötä ja jota tehdään sellaisissa olosuhteissa, että sen tekemistä ei voida liittää tiettyyn paikkaan, ja kyseisen säännöksen mukaan näihin henkilöihin sovelletaan sen jäsenvaltion, jossa työnantajan kotipaikka on, lainsäädäntöä.

60

Vaikka kyseiseen säännökseen sisältyvät – kuten sen otsikosta ilmenee – muita henkilöitä kuin merimiehiä koskevat säännöt, pääasiassa kyseessä oleva tilanne eli tilanne, jossa työntekijä työskentelee unionin alueen ulkopuolella kolmannen valtion lipun alla purjehtivalla aluksella, on nimittäin rinnastettavissa sellaisten henkilöiden tilanteeseen, joita kyseinen säännös koskee suoraan, koska valtiolla, jonka lipun alla alus purjehtii, ja työpaikan sijainnilla ei ole liityntää jäsenvaltion lainsäädäntöön.

61

Näin ollen Kikin kaltaisen työntekijän tilanteessa sovellettava lainsäädäntö on sen jäsenvaltion tai sen jäsenvaltioon rinnastettavan valtion lainsäädäntö, jossa on kyseisen työntekijän palvelukseen ottaneen yrityksen kotipaikka.

62

Kun otetaan huomioon se, että unionin tuomioistuimella ei ole tietoa Sveitsin lainsäädännössä säädetyn vakuutusjärjestelmän luonteesta, ja se, että Alankomaiden lainsäädännön mukaan Alankomaiden lainsäädännöllä säännellään Kikin kaltaisen työntekijän tilannetta pääasiassa kyseessä olevana ajanjaksona siten, että siinä säädetään, että tällainen työntekijä kuuluu pakollisen vakuutusjärjestelmän piiriin, on kuitenkin todettava, että asetuksen N:o 1408/71 15 artiklan 2 kohdan ensimmäisen luetelmakohdan mukaan silloin, kun useiden jäsenvaltioiden, joihin Sveitsin valaliitto on rinnastettava, lainsäädäntöjen soveltamisesta seuraa kuuluminen vapaaehtoisen vakuutusjärjestelmän ja pakollisen vakuutusjärjestelmän piiriin, se, jonka etua asia koskee, kuuluu yksinomaan pakollisen vakuutusjärjestelmän piiriin.

63

Siinä tapauksessa, että työnantajan sijoittautumisvaltion lainsäädännössä ei säädetä asetuksen N:o 1408/71 mukaisesti, että Kikin kaltainen työntekijä kuuluu minkään sosiaaliturvajärjestelmän piiriin, sovelletaan tällaisen työntekijän asuinjäsenvaltion lainsäädäntöä. On nimittäin muistutettava, että kyseisen asetuksen II osaston säännöksillä pyritään myös estämään se, että tämän asetuksen soveltamisalaan kuuluvat henkilöt jäisivät ilman sosiaaliturvaa siitä syystä, ettei heihin voida soveltaa mitään lainsäädäntöä (tuomio van Pommeren-Bourgoniën, EU:C:2005:431, 34 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

64

Kaiken edellä esitetyn perusteella toiseen kysymykseen on vastattava, että asetuksen N:o 1408/71 II osastoon sisältyviä säännöksiä, jotka koskevat sovellettavan kansallisen lainsäädännön määrittämistä, on tulkittava siten, että jäsenvaltion tai Sveitsin valaliiton, joka on kyseistä asetusta sovellettaessa jäsenvaltioon rinnastettava valtio, kansalainen, joka työskentelee kolmannen valtion lipun alla purjehtivalla aluksella unionin alueen ulkopuolella ja myös jäsenvaltion mannerjalustalla mutta on Sveitsin valaliiton alueelle sijoittautuneen yrityksen palveluksessa, kuuluu hänen työnantajansa sijoittautumisvaltion lainsäädännön piiriin. Siinä tapauksessa, että tämän asetuksen mukaisesti kyseisen lainsäädännön soveltamisesta seuraa kuuluminen vapaaehtoisen vakuutusjärjestelmän piiriin tai ei seuraa kuulumista minkään sosiaaliturvajärjestelmän piiriin, pääasiassa kyseessä olevien kaltaisissa olosuhteissa kyseiseen kansalaiseen sovelletaan kuitenkin hänen asuinjäsenvaltionsa lainsäädäntöä.

Oikeudenkäyntikulut

65

Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (viides jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1)

Sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä 14.6.1971 annettua neuvoston

asetusta (ETY) N:o 1408/71, sellaisena kuin se on muutettuna ja ajan tasalle saatettuna 2.12.1996 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 118/97 ja sellaisena kuin se on muutettuna 8.2.1999 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 307/1999, on tulkittava siten, että palkattu työntekijä, joka on L. Kikin tavoin sen jäsenvaltion kansalainen, jossa hän asuu ja jossa hänen tuloistaan kannetaan veroa, ja joka työskentelee kolmannen valtion lipun alla eri puolilla maailmaa, kuten muun muassa tietyille jäsenvaltioille kuuluvilla mannerjalustavyöhykkeillä, purjehtivalla putkenlaskualuksella ja joka oli aikaisemmin hänen asuinjäsenvaltioonsa sijoittautuneen yrityksen palveluksessa, vaihtoi työnantajaa ja on nykyisin Sveitsiin sijoittautuneen yrityksen palveluksessa mutta asuu yhä samassa jäsenvaltiossa ja purjehtii yhä samalla aluksella, kuuluu asetuksen N:o 1408/71, sellaisena kuin se on muutettuna ja ajan tasalle saatettuna asetuksella N:o 118/97 ja sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 307/1999, henkilölliseen soveltamisalaan.

2)

Asetuksen N:o 1408/71, sellaisena kuin se on muutettuna ja ajan tasalle saatettuna asetuksella N:o 118/97 ja sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 307/1999, II osastoon sisältyviä säännöksiä, jotka koskevat sovellettavan kansallisen lainsäädännön määrittämistä, on tulkittava siten, että jäsenvaltion tai Sveitsin valaliiton, joka on kyseistä asetusta sovellettaessa jäsenvaltioon rinnastettava valtio, kansalainen, joka työskentelee kolmannen valtion lipun alla purjehtivalla aluksella unionin alueen ulkopuolella ja myös jäsenvaltion mannerjalustalla mutta on Sveitsin valaliiton alueelle sijoittautuneen yrityksen palveluksessa, kuuluu hänen työnantajansa sijoittautumisvaltion lainsäädännön piiriin. Siinä tapauksessa, että tämän asetuksen mukaisesti kyseisen lainsäädännön soveltamisesta seuraa kuuluminen vapaaehtoisen vakuutusjärjestelmän piiriin tai ei seuraa kuulumista minkään sosiaaliturvajärjestelmän piiriin, pääasiassa kyseessä olevien kaltaisissa olosuhteissa kyseiseen kansalaiseen sovelletaan kuitenkin hänen asuinjäsenvaltionsa lainsäädäntöä.

Allekirjoitukset

(*1) Oikeudenkäyntikieli: hollanti.